

**PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 37/1998 vp**

Hallituksen esitys takausta ja vierasvelkapanttausta koskevaksi lainsäädännöksi

Talousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 3 päivänä marraskuuta 1998 lähettäessään hallituksen esityksen takausta ja vierasvelkapanttausta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 189/1998 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi talousvaliokuntaan samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto talousvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Marjut Jokela, oikeusministeriö
- professori Mikael Hidén
- oikeustieteen lisensiaatti Pekka Lämsineva
- professori Kaarlo Tuori
- professori Thomas Wilhelmsson.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi takausta koskeva laki, laki takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta, jolla korvataan kauppakaaren 10 luvun ja takausasetuksen säännökset. Esityksessä ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan noin puolen vuoden kuluttua niiden hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

Esityksen säätämisperusteluissa käsitellään perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntöä eritellen sitä, että uutta lakia sovelletaan siirtymäsäännöksen mukaan osittain myös ennen lain voimaantuloa tehtyihin takaus- ja panttaussitoumuksiin. Perusteluissa todetaan, että lain taannehtiva vaikutus ei ulotu niihin

säännöksiin, jotka vaikuttavat takauksen varsinaiseen sisältöön eli takaajan velvollisuuteen suorittaa takaamansa päävelka. Lisäksi ehdotetut säännökset poikkeuksetta lisäävät yksityistakaajan oikeuksia tai ainakin selkeyttävät nykyisiä oikeussääntöjä. Säännökset olisivat yksityistakaajan eduksi pakottavia ja niiden tarkoitus on suojata sopimussuhteessa heikompaa osapuolta. Esityksessä katsotaan, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä. Hallitus on kuitenkin asiaan liittyvien perusoikeusnäkökohtien vuoksi pitänyt asianmukaisena, että esityksestä hankitaan perustuslakivaliokunnan lausunto.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Lakiehdotuksen valtiosääntöoikeudellinen merkittävyys johtuu 44 §:stä, jonka mukaan uusia säännöksiä sovelletaan merkittävällä tavalla myös ennen lain voimaantuloa tehtyihin takaus- ja panttaussitoumuksiin. Tämä merkitsee puuttumista jo olemassa olevien sopimusten sisältöön. Tällaiseen taannehtivana pidettyyn puuttumiseen on valiokunnan tulkintakäytännössä suhtauduttu kielteisesti, joskaan sopimussuhteen koskemattomuus ei ole muodostunut aivan ehdottomaksi (esim. uudemmassa käytännöstä PeVL 28/1994 vp, PeVL 27/1996 vp sekä PeVL 29/1998 vp, PeVL 33/1998 vp ja PeVL 34/1998 vp).

Taannehtivasti sovellettavista säännöksistä erityistä valtiosääntöoikeudellista huomiota ansaitsevat valiokunnan mielestä ennen muuta lakiehdotuksen 5 ja 6 sekä 19 ja 37 §. Kaksi ensiksi mainittua säännöstä koskevat yleistakaajan asemaa, 19 § takauksen vanhentumista ja 37 § välimiesmenettelyn käyttöä tarkoittavia sopimusehtoja.

Pääsäännön mukaan lain taannehtiva soveltaminen näiltä osin rajoittuu yksityistakaajan (ks. käsitteestä 2 §:n 6 kohta) ennen lain voimaantuloa luotonantajalle (ks. käsitteestä 2 §:n 7 kohta) antamaan takaukseen. Yleistakauksen rajoituksia koskevan 5 §:n mahdollinen taannehtivuus on 44 §:n 2 momentissa kytketty lain voimaantulon jälkeisiin seikkoihin eli siihen, että yleistakauksen kattamia vastuita tällöin lisätään. Sama koskee käytännössä myös yleistakauksen irtisanomisoikeutta sääntelevää 6 §:ää. Irtisanomisoikeutta voidaan käyttää vain lain voimaantulon jälkeen syntyvien velkojen yhteydessä ja siten tilanteissa, joissa luotonantaja itse voi vaikuttaa uusien velvoitteiden syntymiseen. Valiokunnan käsityksen mukaan näiden säännösten tällaisessa taannehtivassa soveltamismahdollisuudessa on ensi sijassa kysymys yksityistakaajan aseman suojaamistarkoituksessa toteutettavasta,

oikeustilan selventämisen kaltaisesta sääntelystä, jolla ei oleellisesti vaikuteta itse alkuperäisen takaussitoumuksen sisältöön. Sääntelyn toteuttamiselle ei aiheudu esteitä omaisuudensuojan turvaavasta hallitusmuodon 12 §:stä.

Lakiehdotuksen 19 § merkitsee vanhentumisaajan pidentämistä niissä takauksissa, joita erityinen vuoden vanhentumisaika nykyisin koskee. Uutta säännöstä sovelletaan 44 §:n 3 ja 4 momentin nojalla taannehtivasti kaikkiin takauksiin, myös muihin kuin yksityistakaajan luotonantajalle antamiin. Taannehtiva soveltaminen ei kuitenkaan tule kysymykseen, jos päävelka on erääntynyt maksettavaksi ennen lain voimaantuloa. Valiokunnan mielestä sääntely koskee sellaisia menettelyluonteisia ja saamisen täytäntöönpanoon liittyviä seikkoja, jotka kuuluvat tavallisen lain alaan ja voidaan hallitusmuodon 12 §:n estämättä saattaa voimaan lakiehdotuksen mukaisesti.

Lakiehdotuksen 37 §:n mukaan yksityistakaaja ei sido ennen riidan syntymistä sovitettu ehto, jonka mukaan takausta koskeva riita on ratkaistava välimiesmenettelyssä. Tämän säännöksen taannehtiva soveltaminen on mahdollista pelkästään luotonantajalle annetun takauksen osalta. Sääntelyn tarkoituksena on suojata yksityistakaajaa, jonka ei voida olettaa olevan selvillä välimiesmenettelyn merkityksestä ja siitä aiheutuvista kustannuksista. Tämäkään säännös ei koske takaussitoumuksen aineellista sisältöä, vaan menettelyseikkoja. Sisällöltään sääntely on sopusoinnussa hallitusmuodon 16 §:n 1 momentin kanssa. Mahdollisuus soveltaa säännöstä taannehtivasti ei vaikuta lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

Valiokunta ehdottaa talousvaliokunnan harjittavaksi, tulisiko laissa luoda luotonantajille säädösperusteisesti velvoite informoida yksittäistapauksittain takaajia ja pantinantajia lain-säädännön muuttumisesta.

Lausunto

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta kunnioittavasti esittää,

että lakiehdotukset voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

Helsingissä 18 päivänä marraskuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Ville Itälä /kok	Heikki Koskinen /kok
vpj.	Johannes Koskinen /sd	Jorma Kukkonen /sd
jäs.	Tuija Brax /vihr	Osmo Kurola /kok
	Gunnar Jansson /r	Johannes Leppänen /kesk
	Anneli Jäätteenmäki /kesk	Jukka Mikkola /sd
	Marjut Kaarilahti /kok	Riitta Prusti /sd
	Juha Korkea-aho /kesk	Veijo Puhjo /va-r
	Valto Koski /sd	vjäs. Jouko Jääskeläinen /skl.